

Meerjarenbeleidsplan 2017 – 2021

Vestiging Berkel en Rodenrijs:

Nieuwstraat 25, 2651CG Berkel en Rodenrijs
 Tel.: +31 (0)105115972
 E-mail: berkelenrodenrijs@bibliotheekoostland.nl

Vestiging Nootdorp:

Markt 24, 2631ED Nootdorp
 Tel.: +31 (0)153106933
 E-mail: nootdorp@bibliotheekoostland.nl

Vestiging Pijnacker:

Julianalaan 47, 2641HB Pijnacker
 Tel.: +31 (0)153694430
 E-mail: pijnacker@bibliotheekoostland.nl

Vestiging Driesprong Bergschenhoek:

Stampioenndreef 5, 2661SR Bergschenhoek
 Tel.: +31 (0)6 33491653
 E-mail: driesprong@bibliotheekoostland.nl

Vestiging Bergschenhoek:

Dorpsstraat 67, 2661CE Bergschenhoek
 Tel.: +31 (0)105219297
 E-mail: bergschenhoek@bibliotheekoostland.nl

Vestiging Delfgauw:

Florijnstraat 7, 2645HH Delfgauw
 Tel.: +31 (0)6 27254052
 E-mail: delfgauw@bibliotheekoostland.nl

Vestiging Bleiswijk:

Dorpsstraat 7, 2665BG Bleiswijk
 Tel.: +31 (0)105299380
 E-mail: bleiswijk@bibliotheekoostland.nl

Meerjarenbeleidsplan

Bibliotheek Oostland

2017 – 2021

'Het is heel fijn onder de mensen te zijn'
(cursist Seniorenweb)

'Zonder bibliotheek is je leven een stuk leger'
(vrijwilliger)

'Geen bibliotheek, geen taal'
(taalbegeleider Taalhuis)

*'Wij hechten veel waarde aan begrijpend lezen, dat kinderen er lol in krijgen.
Daar hebben we de bibliotheek voor nodig'*
(directeur basisschool)

'Dit is mijn tweede huiskamer'
(bezoeker Pijnacker)

'Werken in de bibliotheek geeft structuur'
(vrijwilliger)

'Je ziet de invloeden van de bibliotheekprogramma's terug in resultaten van de toetsen'
(directeur school voor voortgezet onderwijs)

1. Inleiding

De samenleving verandert, de bibliotheek verandert mee. Dit bracht, tezamen met bezuinigingen een enorme transitie teweeg die ambitie, lef en echte wil om te veranderen vraagt.

De afgelopen jaren is het steeds duidelijker geworden dat de taken van een bibliotheek veel meer omvatten dan alleen het uitlenen van materialen.

In dat opzicht kan oprecht gezegd worden dat het heel goed gaat met de bibliotheek.

Bibliotheek Oostland heeft de kans gekregen om zich te ontwikkelen tot een solide netwerkpartner en heeft gezond vertrouwen in de toekomst.

Met gemeenten, klanten en netwerkpartners werkt de bibliotheek aan een organisatie die in staat is ondersteuning te bieden aan de meer kwetsbaren binnen de samenleving, de jeugd van 0 tot en met 18 jaar maar ook aan de ontplooiing en zelfredzaamheid van een groot publiek. Lezen, taal en mediavaardigheid blijven daarbij belangrijke pijlers.

Toch is dit niet het enige waar wij ons mee bezig houden, als een andere vraag uit de samenleving zich aandient, probeert Bibliotheek Oostland hierop in te spelen, echter alles binnen de context van het beleid van de bibliotheek.

Bibliotheek Oostland is er trots op een bijdrage te mogen leveren aan de samenleving in de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp.

De koers voor de komende jaren is vastgelegd in dit nieuwe meerjarenbeleidsplan. Ideeën hiervoor zijn door belanghebbenden binnen en buiten de bibliotheekorganisatie aangedragen.

Het resultaat is een koers die bijdraagt aan de kwaliteit van de samenleving en persoonlijke ontwikkeling van de inwoners in de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp.

2. Terugblik meerjarenplan 2014 tot en met 2016

In de afgelopen jaren is er veel gebeurd bij Bibliotheek Oostland. Een volledige weergave van wat er de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden, is teveel van het goede. Daarom beperken we ons tot de belangrijkste gebeurtenissen.

Door bezuinigingen bij de twee gemeenten zijn twee belangrijke maatregelen genomen.

Ten eerste werden de vijf bibliotheken die een min of meer gelijkwaardig dienstverleningsniveau hadden, omgevormd tot twee volwaardige bibliotheken met een producten- en dienstenaanbod dat alle kernfuncties en -taken van de bibliotheekwet biedt. Het betreft hier de bibliotheken Pijnacker en Berkel en Rodenrijs.

De overige vestigingen werden service- of steunpunten, of werden gehuisvest in scholen. Het producten- en dienstenaanbod richt zich bij deze vestigingen specifiek op focusgroepen. In samenspraak met de gemeenten en stakeholders zijn twee kerndoelgroepen benoemd, namelijk de jeugd tot en met 18 jaar en meer kwetsbare volwassenen in de breedste zin van het woord.

Uiteraard had deze keuze invloed op het aantal leden en uitleningen, maar de daling hiervan in de

periode 2013 – 2015 (ca. 6 %) is beduidend lager dan de landelijke cijfers. Daarbij is het aantal jeugdleden toegenomen en het aantal volwassen leden gedaald.

Ook in dit nieuwe meerjarenbeleidsplan blijft de keuze met focus op de eerder genoemde doelgroepen.

Bij de bezuinigingsmaatregelen is bewust gekozen voor het versterken van onze activiteiten voor de prioriteitsgroepen, en niet voor het stoppen met innovatie of het inspelen op veranderend gebruikersgedrag.

Personeel is de drijvende kracht achter de dienstverlening en in samenspraak met beide gemeenten is ervoor gekozen om minder “stenen” aan te bieden en meer dienstverlening te ontwikkelen. Ook zijn er meer vrijwilligers aangetrokken om de dienstverlening op allerlei gebied te ondersteunen. Ten tijde van dit schrijven zijn er ongeveer 250 vrijwilligers werkzaam voor de bibliotheek.

In tegenspraak tot wat men bij bezuinigingen zou verwachten, zijn de openingstijden verruimd van 92 uren in 2013 naar 183 in 2015.

Dit was mogelijk door een combinatie van inzet van vrijwilligers, de invoering van selfservice in alle vestigingen en de segmentatie van verschillende dienstverleningsniveaus. De vestigingen Pijnacker en Berkel en Rodenrijs waren hierdoor in staat hun openingstijden te verruimen en te gaan werken met het concept lowservice, in de ochtenduren alleen voor het uitlenen van materialen én highservice, op

overige momenten. Er wordt dan een volwaardig servicepakket geboden.

Bibliotheek Oostland heeft drie kerntaken:

- Bevorderen leesvaardigheid
- Bevorderen taalvaardigheid
- Bevorderen mediawijsheid

Op alle drie deze vlakken is veel gebeurd, mede door de decentralisatie van diverse taken van de overheid richting gemeenten. Beide gemeenten hebben de bibliotheek op een goede manier ingeschakeld om hun beleid te ondersteunen.

Alle peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, buitenschoolse opvangorganisaties en scholen in het basis- en voortgezet onderwijs worden jaarlijks gericht benaderd met een activiteiten aanbod. Deze activiteiten richten zich niet alleen op kinderen, maar ook op hun ouders en de professionals van de instellingen, kinderopvang en scholen. Een en ander varieert van het inrichten van een bibliotheek(hoek) en aanbieden van een interactief uitleensysteem in combinatie met activiteiten, tot het trainen van ouders en leerkrachten in interactief voorlezen; het organiseren van de nationale voorleesdagen en Kinderjury. Maar ook wordt gewerkt aan het versterken van de relatie tussen diverse (culturele) instellingen. Dit gebeurt middels deskundigheidsbevordering van leerkrachten en op het gebied van cultuureducatie door de ontwikkeling van leerlijnen voor beeldende vorming, dans, literatuur, theater en mediawijsheid.

In de aanpak van laaggeletterdheid is fors geïnvesteerd.

In Pijnacker en Berkel en Rodenrijs zijn Taalhuizen gerealiseerd. Dit zijn fysieke plekken waar alles op het gebied van taalaanbod te vinden is. In deze beide vestigingen is een speciale Lees & Schrijfcollectie voor laaggeletterden aanwezig. Daarnaast vinden er lessen, taalontmoetingen, taalcafé's en activiteiten plaats vanuit de bibliotheek maar ook van en door andere netwerkpartners.

Naast taalvaardigheid zijn digitale vaardigheden onontbeerlijk in deze tijd.

De bibliotheek zet in op vaardigheden die mensen nodig hebben om zich in het dagelijks leven staande te houden. Om die reden worden programma's als Digisterker aangeboden waarbij in een aantal dagdelen cursisten getraind worden in het werken met de e-overheid.

Dergelijke programma's kunnen bijvoorbeeld de kansen van werkzoekenden vergroten bij het vinden van een baan, maar dragen ook zeker bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid en zelfontplooiing van de deelnemers.

Beginners kunnen bij de bibliotheek terecht voor activiteiten als het computer- en tabletcafé, een demonstratie van werken met een 3D-printer of cursussen die samen met Seniorenweb en Stichting Welzijn worden georganiseerd.

De inwoner die niet behoort tot eerder genoemde

doelgroepen blijft ook welkom in de bibliotheek. Ontmoeting is en blijft immers ook een zeer belangrijke functie van de bibliotheek. Niet alleen voor de bibliotheek is dit belangrijk maar ook voor de leefbaarheid in de kernen van de gemeenten. Voor fysieke en digitale materialen en informatie, voor gratis wifi, werk- en studieplekken of gewoon voor ontmoeting met een kop koffie is men er van harte welkom. De bibliotheek organiseert voor hen activiteiten die kostendekkend zijn.

In Pijnacker is gestart met *Buurt & Zo*. In 2015 kon de bibliotheek een pand van de gemeente Pijnacker-Nootdorp "om niet" overnemen om daar een écht sociaal-cultureel centrum te realiseren: de muren werden letterlijk geslecht, de samenwerking tussen de gebruikers werd gestimuleerd en het activiteitenaanbod kreeg meer samenhang. Zo werd Buurt & Zo een ontmoetingscentrum waar mensen van diverse achtergronden elkaar ontmoeten en werd het met recht een echte huiskamer van de gemeente. Komende jaren zal Buurt & Zo verder worden ontwikkeld en uitgebreid. Naast de reguliere financiële bijdrage van de gemeenten is er veel in-

spanning geleverd om extra middelen te verkrijgen via lokale, provinciale en landelijke subsidiegelden en vooral via diverse fondsen. Projecten als Taalhuis, Buurt & Zo, Cultuureducatie en nog een aantal andere projecten kregen hierdoor een extra impuls.

3. De toekomst

Landelijke ontwikkelingen

De maatschappij verandert in een snel tempo. Onder andere de decentralisaties in het sociaal domein (AWBZ, Participatiewet en Jeugdzorg), de vervanging van fysieke informatieloketten door digitale loketten, een stijging van laaggeletterden, de groei van beide gemeenten, de ontwikkelingen binnen het onderwijs en de komst van een grotere hoeveelheid statushouders dan voorheen, de bibliotheekwet en de convenanten die door de brancheorganisatie met landelijke partijen zoals bv. de belastingdienst en het UWV worden afgesloten, zijn van invloed op het werk van de bibliotheek.

Zelfredzaamheid, participatie, integratie en preventie worden steeds belangrijker, de hiervoor gevraagde taal- media- en kennisvaardigheden staan in het spotlicht.

13% van de inwoners is laaggeletterd en kan zich onvoldoende (digitaal-) redden, een mooie taak voor de bibliotheek om daarbij ondersteuning te bieden samen met alle beschikbare netwerkpartners.

Ook individuele behoeften en wensen veranderen:

gemak, snelheid, kant-en-klare pakketten, goede digitale en fysieke bereikbaarheid, zinvolle en verrijkende tijdsbesteding, continue behoefte maar ook noodzaak om 'bij te blijven' vragen om een andere inzet.

Het rapport van de commissie Cohen (2014) geeft tot 2025 de bibliotheken de volgende opdracht: Lezen en het toegang bieden tot informatie blijft de basis. Daarnaast is het de taak van de bibliotheek een stimulerende leeromgeving en dynamische ontmoetingsplek te bieden. Alles vanuit de verbondenheid met de lokale gemeenschap.

Met ingang van 1 januari 2015 is de nieuwe bibliotheekwet van kracht, waarin vijf kernfuncties expliciet worden benoemd.

- Ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- Organiseren van ontmoeting en debat;
- Laten kennis maken met kunst en cultuur.

Deze functies moeten door de bibliotheek vanuit een wettelijk kader worden uitgevoerd en middels periodieke externe certificeringsaudits getoetst worden.

Onder de vlag van de Koninklijke Bibliotheek en de Vereniging van Openbare Bibliotheken wordt door alle bibliotheken gezamenlijk gewerkt aan een zestal activiteiten:

- Nationale bibliotheekcatalogus (NBC)
- Interbibliothecair leenverkeer (IBL)
- Gemeenschappelijk collectieplan
- Gemeenschappelijke digitale infrastructuur
- Uniforme ledenadministratie en algemene voorwaarden
- Ondersteuning van onderwijs

Ook dit heeft gevolgen voor het lokale bibliotheekbeleid. Zo worden bijvoorbeeld de tarieven voor de digitale bibliotheek landelijk vastgesteld, in tegenstelling tot waar de lokale bibliotheken dit in het verleden zelf bepaalden.

Lokale ontwikkelingen.

De lokale ontwikkelingen in de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland staan voor een belangrijk deel in het teken van de decentralisatie in het sociaal domein, ingevoerd in 2015. Met de drie nieuwe wetten (Jeugdwet, WMO en Participatiewet) hebben de gemeenten nieuwe taken die voorheen vielen onder de verantwoordelijkheid van de landelijke en provinciale overheid.

Bij elk van die drie wetten gaat het om: participatie,

meer inzet van de eigen kracht, de (ontwikkelings-) mogelijkheden van mensen stimuleren en beter benutten en de inrichting van sociale ondersteuning.

Een belangrijke ontwikkeling betreft ook de wijzigingen in de WEB-wet. Gemeenten gaan op (sub) arbeidsmarktregio meer samenwerken en educatiebeleid ontwikkelen. Daarbij krijgen zij meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod voor volwassenen. Hierbinnen werken de gemeenten Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland en Zoetermeer samen.

Een trend die opvallend aanwezig is, is de opkomst en zichtbare meerwaarde van informeel onderwijs. De bibliotheek speelt een grote rol bij de ontplooiing van inwoners en zal daar in de toekomst een steeds grotere rol in gaan spelen.

Daarbij hechten de gemeenten veel belang aan het stimuleren van burgerinitiatieven en een goede communicatie met hun inwoners.

Deze ontwikkelingen vraagt van de bibliotheekdienstverlening meer dan ooit lokaal maatwerk. Sociale cohesie, participatie en zelfredzaamheid zijn belangrijke thema's voor beide gemeenten in ons werkgebied. Hierop inspelen is dus ook een taak van de bibliotheek.

Dit kan en wil de bibliotheek niet alleen. Precies als in het vorige meerjarenbeleidsplan huldigt de bibliotheek het principe geen enkele activiteit alleen te willen uitvoeren. Samenwerkingen worden actief gezocht en verankerd. De afgelopen jaren heeft dit geleid tot hechte netwerkverbanden.

4. Missie, visie, strategie

Missie

Bibliotheek Oostland is er voor persoonlijke ontwikkeling en (informele) educatie, en legt verbinding tussen mensen en organisaties.

Visie

Bibliotheek Oostland staat voor lees-, taal-, en mediavaardigheid en biedt ondersteuning aan het gemeentelijk beleid.

Bibliotheek Oostland is van mening dat ieder mens recht heeft om te leren lezen en schrijven en recht heeft op vrije toegang tot informatie en cultuur. Taal, lezen en mediawijsheid zijn nodig om goed te kunnen participeren in de samenleving. De Bibliotheek wil de plaats in de gemeente zijn waar alle mensen van beide gemeenten elkaar kunnen ontmoeten.

Dit realiseert de bibliotheek door:

- dé autoriteit te zijn te zijn voor leesbevordering, taalvaardigheid en mediawijsheid
- een vooraanstaande rol te spelen op het gebied van integratie en persoonlijke ontplooiing
- haar expertise gericht in te zetten voor de jeugd tot 18 jaren en de minder zelfredzame volwassenen
- verbindingen en samenwerking te zoeken en leggen met anderen voor de uitvoering van activiteiten, die volwaardige participatie van de mensen in de lokale samenleving stimuleert
- een podium te zijn voor maatschappelijke en culturele ontmoeting en debat, ook voor andere organisaties
- in te spelen op de behoeften van de klant en de maatschappelijke doelen van de gemeenten
- ondernemend, flexibel en innovatief, creatief en inventief te handelen.

Bibliotheek Oostland: letterlijk in beweging!

Strategie.

De strategie voor de komende jaren sluit aan op de

bibliotheekwet, het lokale beleid, de kerntaken en het rapport met aanbevelingen van de commissie Cohen.

Daarbij wordt invulling gegeven aan onze maatschappelijke opdracht en sluiten we aan op de huidige collegeprogramma's van de twee gemeenten. We hebben niet de pretentie om exact aan te geven waar we over vier jaar staan maar willen voldoende flexibiliteit behouden om met alle ontwikkelingen die van ons gevraagd worden mee te bewegen. Over 4 jaar wil de Bibliotheek het sociaal-cultureel hart van alle kernen bij beide gemeenten zijn.

De strategie hebben we ingedeeld naar de vijf kernfuncties van de bibliotheekwet.

- Ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- Organiseren van ontmoeting en debat;
- Laten kennis maken met kunst en cultuur.

De eerste drie functies worden landelijk ook wel samen aangeduid als 'lezen, leren en informeren'. De afgeleide functies 'ontmoeting en debat' en 'kunst en cultuur' zijn in de wet opgenomen teneinde de lokale bibliotheek in staat te stellen zich duurzaam te positioneren en verbinding te zoeken met de media (lokale omroepen), erfgoedinstellin-

gen (archieven en regionale historische centra en musea) en instellingen voor cultuureducatie en/of volwasseneneducatie. De eerste drie functies krijgen door de functies 'ontmoeting en debat' en 'kunst en cultuur' meer substantie en een grotere publieks-waarde.

Deze functies hoeven niet in alle vestigingen plaats te vinden, maar zeker wel binnen Bibliotheek Oostland als geheel. Bij alle functies geldt echter wel dat ruimte voor ontmoeting een belangrijke rol speelt. Daarom is het belangrijk om goed te kijken naar de vestigingen komende jaren en in te steken op die ontmoeting. De functies zijn niet los van elkaar te zien, maar vullen dus elkaar aan. In een activiteit kunnen daarom elementen van alle functies zitten. De bibliotheek zal zoveel mogelijk activiteiten, methodieken of draaiboeken gebruiken die elders zijn ontwikkeld en hun effect hebben bewezen maar zal zeker ook inspringen op lokale ontwikkelingen.

Zoals de kernfuncties niet los van elkaar te zien zijn, zo staat de bibliotheek ook niet los van de omgeving. We hebben de samenwerking met anderen nodig.

Binnen die samenwerkingsverbanden is de bibliotheek de autoriteit op het gebied van lezen, taal en mediawijsheid en zij zal dus actief activiteiten organiseren die taal-, lees- en, mediavaardigheid

versterkt. Op andere terreinen zal de bibliotheek activiteiten ondersteunen en/of aanjagen door onze faciliteiten (ruimte, collectie, computers, etc.) of onze vrijwilligers of netwerk in te zetten.

In onze aanpak hanteren we het PDCA- en IM-WR-managementmodel.

Plan & inspireren: om plannen te kunnen laten landen bij collega's, zal het management elkaar en de medewerkers moeten zien te inspireren en de gewenste verandering te weeg te brengen. Visie en bezieling zijn absoluut noodzakelijk voor continue verbetering.

Mobiliseren & do: zonder mensen te mobiliseren en te motiveren komt de uitvoering niet van de grond en het plan niet van papier los.

Waarderen & check: een sfeer van vertrouwen en veiligheid is nodig om elkaar aan te kunnen spreken op positieve en negatieve prestaties.

Reflecteren & act: het actualiseren en bijstellen van de plannen zal veel beter verlopen wanneer iedereen vrijuit kan reflecteren.

Op de volgende pagina's worden de taken verder uitgewerkt, aangevuld met voorbeelden van concrete activiteiten en producten. Deze zijn dus niet uitputtend, bovendien wordt het aanbod continu vernieuwd en/of aangepast.

1. Ter beschikking stellen van kennis en informatie

Van oudsher zijn openbare bibliotheken de plek om laagdrempelige en betrouwbare informatie te vinden. De context in de informatie samenleving is sterk aan het veranderen. De bibliotheek zoekt intensief welke bagage mensen nodig hebben om als actief burger te kunnen functioneren en hoe de bibliotheek dit zo goed mogelijk kan faciliteren. Zelfstandige invulling van deze taak op lokaal niveau zal relatief minder belangrijk worden, de digitale component en de gezamenlijke aanpak met andere bibliotheken zal groeien. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke infrastructuur en producten en wordt de eigen lokale component toegevoegd. Voorbeelden van lokale invulling zijn Verhaal lokaal, het Historisch Informatie Punt. Hieronder zijn slechts enkele voorbeelden van de dienstverlening op dit gebied beschreven. Dit zijn ontwikkelingen die komende beleidsperiode verder ontwikkeld zullen worden.

Zo is Verhaal Lokaal is ontworpen om het historisch besef van de bewoners van het gebied waar de bibliotheek in gevestigd is aan de hand van foto's, archiefdocumenten en lokale verhalen tot leven te brengen. Met gebruik van een zogenaamde multitouchtafel is een programma ontwikkeld die bezoekers de mogelijkheid biedt om samen of alleen door een collectie te bladeren. De vorm van de tafel prikkelt de nieuwsgierigheid en is makkelijk in gebruik. De tafel staat in Bleiswijk. Komende beleidsperiode zal hier verdere doorontwikkeling plaatsvinden en zal in samenwerking met de historische verenigingen een educatief programma voor de scholen verder worden uitgerold.

In de vestiging Pijnacker is een *Historisch Informatie Punt* aanwezig. In de vestiging is een werkplek, waar medewerkers van de historische vereniging tijdens openingstijden van de bibliotheek aanwezig zijn om werk uit te voeren, geïnteresseerden te woord te staan en meer toelichting te geven op de lokale geschiedenis. In samenwerking met de lokale historische vereniging en het archief van Delft wordt

ernaar gestreefd om drie gezamenlijke activiteiten per jaar te organiseren. Gekeken zal worden hoe we deze dienstverlening aan het publiek verder uit kunnen breiden en materialen samen met de historische vereniging op een goede manier voor het publiek kunnen ontsluiten.

De *digitale mogelijkheden* en het *digitale aanbod* zullen blijven groeien.

Landelijk worden onder andere de nationale *bibliotheekpas* en *nationale bibliotheekcatalogus* ontwikkeld.

Met één pas krijgt iedere klant toegang tot alle dienstverlening van de bibliotheken in ons land en kan daar materialen lenen.

Met de catalogus kunnen gebruikers zoeken in het bezit van alle bibliotheken in Nederland en via de pas eventueel (tegen betaling) aanvragen doen. De infrastructuur voor de catalogus is gezamenlijk ontwikkeld, via de website voegt de bibliotheek de lokale service toe. Dit zijn bijvoorbeeld een overzicht van de aanwinsten in de vestigingen, de activiteitenagenda, een aanvraagservice, maar ook de fotogalerij en filmarchief van RITV.

2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie

Taal-, lees- en digitale vaardigheden zijn essentiële basisvaardigheden om te kunnen participeren in de maatschappij. De bibliotheek is en blijft het lokale kenniscentrum voor leesbevordering, bestrijding van laaggeletterdheid en zorgen voor mediawijsheid.

Deze taak zal (nog) verder worden uitgebouwd., waarbij de inzet ten behoeve van volwassenen een relatief een sterke groei zal laten zien.

Hieronder een greep uit de activiteiten voor de jeugd en jongeren waar komende beleidsperiode aan gewerkt zal worden:

De Bibliotheek op School is een samenwerkingsproject tussen scholen, bibliotheken om er voor te zorgen dat elke basisschool een kwalitatief goede schoolbibliotheek krijgt met daaraan gekoppeld een catalogus- en uitleensysteem (SchoolWise), een digitaal leerlingenplatform en een in onderlinge samenwerking opgesteld lees- en mediawijsheid plan. In Bergschenhoek is de bibliotheek in 2015 gestart met het project de Bibliotheek op School bij drie scholen in een gemeenschappelijke ruimte. Deze ruimte fungeert tevens als jeugdbibliotheek voor de wijk. In 2016 is ook basisschool de Triangel in Delfgauw gestart met een Bibliotheek op School met een wijkfunctie. We willen komende beleidsperiode de hoeveelheid Bibliotheken op Scholen uitbreiden. Dit mede vanwege de inmiddels gebleken effectiviteit en de vraag die er is vanuit het onderwijs. Daarbij zullen de scholen wel mee moeten delen in de kosten.

De bibliotheek gaat dit programma tevens uitbreiden naar het voortgezet onderwijs. Gestart zal worden bij de Wolfertscholen in Lansingerland. Deze ontwikkeling is een vervolg op de regeling voor combinatiefunctionarissen (voorheen gefinancierd uit extra middelen). De functie van mediathecaris bleek voor de scholen van dusdanig groot belang

dat het werkgeverschap is overgenomen door de scholen: zij zien de meerwaarde met betrekking tot leesbevordering, mediawijsheid, studieondersteuning en ouderbetrokkenheid.

In alle vestigingen wordt met het programma Boekstart gewerkt. In Pijnacker en in Berkel en Rodenrijs is een speciale hoek voor baby's ingericht met een boekcollectie en meubilair. Iedere baby die in Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland geboren wordt krijgt een brief van de gemeente, daarmee kan een koffertje in de bibliotheek worden afgehaald als hij of zij lid wordt, waarin o.m. een knisperboekje zit. Daarnaast worden er in de vestiging Bleiswijk ook speel- leerochtenden en een leesbevorderingsprogramma aan dit project gekoppeld. Omdat dit programma een groot succes is zal gekeken worden hoe dit programma doorontwikkeld kan worden en kan worden uitgerold in Pijnacker-Nootdorp met het CJG en de speel-o-theek in Pijnacker.

Op diverse locaties in de kinderopvang is een Boekstart in de kinderopvang gevestigd. Dit is een (voor)leeshoek ingericht door de bibliotheek en er worden pedagogisch medewerkers opgeleid in interactief voorlezen tot voorleescoördinator. Daarnaast is ouderbetrokkenheid een belangrijk onderdeel van dit project.

Het aantal locaties zal de komende tijd sterk groeien in het werkgebied van de bibliotheek. Dit mede door een extra subsidie-impuls vanuit de Provincie.

In de gemeente Pijnacker-Nootdorp zijn drie part-time *Team4 Talent* medewerkers ingezet in samenwerking met de bibliotheek, een cultuurcoördinator, een cultuurcoach en een taal- en mediacoach.

Deze combinatiefunctionarissen cultuur vormen samen met een aantal combinatiefunctionarissen sport 'Team4Talent' en werken voor alle scholen en een aantal instellingen in gemeente Pijnacker-Nootdorp waar zij activiteiten op maat verzorgen. Voor de eerste twee jaar van deze beleidsperiode hebben de scholen en de gemeente Pijnacker-Nootdorp aangegeven hiermee verder te willen gaan. Getracht

zal worden om komende jaren het programma van Team4Talent verder te ontwikkelen conform de afspraken met de gemeente en de wens van de scholen.

Vakteam Volwassenen

De inzet voor (minder zelfredzame) volwassenen heeft afgelopen jaren, dankzij afspraken met beide gemeenten, een enorme vlucht genomen. Dit zal de komende jaren zo blijven. De activiteiten richten zich op bestrijding van laaggeletterdheid en het vergroten van de mediawijsheid. Gemeenten hebben wettelijke taken met betrekking tot werk, inkomen, zorg, welzijn en onderwijs. De inzet hierbij is dat hun inwoners volwaardig kunnen participeren in de maatschappij en hieraan kunnen bijdragen.

Om de bestrijding van laaggeletterdheid een nieuwe impuls te geven en zo ook betere resultaten te bereiken werkt de bibliotheek samen in de Taalalliantie met alle relevante partijen om met elkaar de laaggeletterdheid in Oostland terug te dringen.

Dit sluit naadloos aan op het door drie ministeries uit te voeren actieprogramma 'Tel mee met Taal'.

Met het *Taalhuis Oostland* heeft de bibliotheek de aanpak van laaggeletterdheid in haar programma verankerd. Het Taalhuis werkt met de Piëzomethodiek (zie hoofdstuk 6) waarmee mensen maatschappelijk worden geactiveerd en waarbij het bieden van taalondersteuning een middel is.

Het Taalhuis is een plek waar mensen hun taal kunnen verbeteren, andere mensen kunnen ontmoeten

en zich in kunnen zetten als vrijwilliger. Vanuit het Taalhuis wordt gekeken naar de vraag van mensen en daarop zo goed mogelijk aan te sluiten, samen met de netwerkpartners binnen het sociaal domein. Iedereen is welkom bij het Taalhuis en een eind 2016 waren er ruim 400 NT2-ers en 130 vrijwilligers actief binnen het Taalhuis.

Het Taalhuis heeft verschillende componenten zoals:

Taalmaatjes: zijn er voor mensen die hun Nederlands willen verbeteren. Samen met een maatje (een Nederlands sprekende vrijwilliger) gaan zij voor een bepaalde periode wekelijks aan de slag met het oefenen van de Nederlandse Taal.

Taalontmoetingen: Taalvrijwilligers begeleiden in duo's groepjes van maximaal tien deelnemers in het beter spreken, begrijpen, lezen en schrijven van de Nederlandse taal.

Taal op het werk: Taalvrijwilligers begeleiden werknemers op de werklocatie in het beter spreken, begrijpen, lezen en schrijven van algemene, maar ook werk gerelateerde Nederlandse taal.

Taalvisite: is een programma waarbij vrijwilligers voorlezen bij kinderen thuis in een taalarme omgeving. Het voorlezen wordt gedaan aan kinderen tussen de 2 en de 8 jaar. Vrijwilligers lezen 12 weken lang voor bij een kind thuis, waarbij ook de ouders/verzorgers worden geactiveerd. Wij kijken naar de mogelijkheden dit project uit te breiden naar kinderen ouder dan 8 jaar.

Taal voor thuis: is een programma voor ouders van kinderen op de basisschool en de peuteropvang. De bijeenkomsten vinden voor een periode van 20 weken wekelijks plaats op de locatie van de peuteropvang of een basisschool binnen de gemeente Pijnacker-Nootdorp of Lansingerland.

Taalcafé: is een ontmoetingsplek voor iedereen die met taal bezig is, voor mensen die het Nederlands niet als moedertaal hebben en voor mensen die de taal graag beter willen spreken. Nederlanders en

anderstaligen praten over een thema, doen taal-spelletjes en delen ervaringen.

Gezien het grote belang, de behoefte en de bedoelde olievlekwerking die het Taalhuis heeft, zal het Taalhuis zich komende jaren verder ontwikkelen. Zo zal bv. gewerkt gaan worden met het project Bezoekmannen/Vrouwen waarbij mensen die dezelfde taal spreken op bezoek gaan bij gezinnen om deze te activeren om o.a. taallessen te gaan volgen en Taal voor bedrijven waarbij bedrijven met een hoog percentage laaggeletterden in dienst benaderd worden om mee te gaan draaien in de taalprogramma's. Het bedrijfsleven maakt in groeiende mate gebruik van onze expertise en ervaring. Zo zijn afgelopen periode Tuinbouwbedrijf Ammerlaan, Perflexion en Ahold klant geworden van de bibliotheek. De inzet hierop zal daarom de komende jaren worden geïntensiveerd. Daarnaast zal gewerkt gaan worden met leeskringen voor mensen die een cursus voor laaggeletterden hebben gevolgd. Doel hiervan is de lees- en taalvaardigheid van de deelnemers te vergroten en structuur te bieden in gebruik van de Nederlandse taal.

Een ander voorbeeld van een project gericht op participatie is het project Vrouw in Actie. In 15 maanden worden 15 workshopsessies uitgevoerd door inspirerende vrouwelijke professionals uit het bedrijfsleven. 150 vrouwen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt krijgen in de workshopsessies tools aangereikt om succesvol stappen te zetten naar de arbeidsmarkt. Vrouwen krijgen een serie van 5 workshops aangeboden waarbij een vaste structuur wordt aangehouden. Deelnemers committeren zich aan deelname aan deze 5 bijeenkomsten. Tijdens de bijeenkomsten staat het ontdekken van eigen talent en vaardigheden centraal. De deelnemers krijgen tools aangereikt om stappen te zetten richting arbeidsmarkt/opleiding. Daarnaast wordt een workshop gewijd aan speeddates met arbeids- en opleidingsdeskundigen. Deelnemers ontmoeten tijdens de speeddates vrouwen van diverse serviceclubs, Leerwerkloket, ID-college (ROC), RVOZ (Raad van ondernemend Zoetermeer), bedrijven, Werkgeversservicepunt en Vrijwilligers Informatie Punt met

als doel kennis te vergaren over vervolgstappen op de arbeids- en opleidingsmarkt. De 5 workshops zijn een eerste stap in het begeleiden van deelnemers in het aanbrengen van een denkrichting/focus op werk of opleiding. Deelnemers die na het volgen van de workshops behoefte hebben aan verdere ontwikkeling, kunnen op advies van de trainer doorstromen naar een verdiepingscursus. Komende jaren zal de bibliotheek in gesprek blijven met de gemeente over de behoefte aan dit soort projecten en deze, desgewenst, helpen uitrollen.

Ook wordt Werk & Zo gefaciliteerd. Een programma waarbij werkzoekenden in contact gebracht worden met potentiële werkgevers of waarbij ze leren hun vaardigheden op sollicitatiegebied te ontwikkelen maar ook om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen en om het netwerk van de werkzoekende te vergroten. Komende beleidsperiode zal Werk & Zo wegens het bewezen succes van dit project verder worden uitgebreid in Buurt & Zo. Zo zal ook gekeken worden of het mogelijk is om werkzoekende werkervaringsplekken aan te bieden bij de bibliotheek of bij haar maatschappelijke partners.

Digisterker, Klik en Tik en digitale vaardigheden

Zonder digitale vaardigheden red je het niet meer in de samenleving. De inzet van de bibliotheek helpt mensen op weg. Daarom zijn programma's als *Digisterker* en *Klik en Tik* ontwikkeld.

Met het Digisterker-programma 'Werken met de e-overheid' biedt de bibliotheek samen met Seniorweb digivaardigheids cursussen aan voor inwoners van de gemeenten.

Inwoners maken hier kennis met de elektronische overheid en leren daar zelfstandig mee te werken. De cursus gaat onder andere over het aanvragen en gebruiken van DigiD en het gebruik van het gemeentelijk digitale loket. Er is in de cursus speciale aandacht voor privacy en de veilige omgang met de e-overheid. Ook laaggeletterden krijgen hier mee te maken. Vandaar dat de bibliotheek ook al bezig is

om hiervoor een speciaal op deze doelgroep gericht programma te ontwikkelen. Voor de echte beginners is er daarom ook het programma Klik en Tik.

Belangrijk is de behoefte aan informele vormen van educatie. Door bijvoorbeeld het *computer- en tablecaffés* die door Seniorweb (op vrijwillige basis) worden gegeven, leren we bijvoorbeeld ouderen in het omgaan met tablets. Daarnaast heeft Seniorweb elk half jaar een compleet aanbod van cursussen en workshops voor de senioren op het gebied van computers en tablets.

Seniorweb is al enige jaren ingebed in het bibliotheekwerk. Komende beleidsperiode zal ook weer gekeken worden waar de behoefte van de klant ligt en hier zal op in worden gespeeld.

Voor alle bibliotheekleden is er de mogelijkheid om jaarlijks gratis online twee cursussen te volgen. Het aanbod varieert van het leren van een (vreemde) taal, computer en nieuwe media, tot gezondheid en opvoeding. Deze cursussen zijn te vinden op de website van de bibliotheek. Doelstelling van de bibliotheken is om komend jaar 20.000 cursisten te halen. Komende beleidsperiode zal de bibliotheek deze cursussen daarom meer onder de aandacht brengen.

Bovenstaande groeiende 'leerfunctie' van de bibliotheek heeft de komende tijd invloed op het gebied van huisvesting. Enerzijds zijn (meer) groepsruimten nodig, anderzijds is er behoefte aan stilteplekken voor werk en studie.

3. Bevorderen van lezen en het laten kennis maken met literatuur

Dit is de derde van de klassieke taken van de bibliotheek die landelijk ook wel omschreven wordt als "lezen, leren en informeren".

Door te lezen neem je informatie op. Als we praten over het stimuleren van lezen, maakt de 'drager' niet uit: fysiek, digitaal, audio, visueel, kortom multimediaal is alles mogelijk.

Lezen dient verschillende doeleinden zoals ontspanning, ontwikkeling en begripsvorming.

Goed kunnen lezen leidt vaak tot leesplezier en lezen verrijkt.

De collectie staat centraal. Die in de bibliotheken (fysiek en digitaal), maar ook die in scholen of instellingen voor ouderen of minder zelfredzamen. Rondom de collecties worden de activiteiten uitgevoerd, met de nadruk op de eerder genoemde aandachtsgroepen.

Uitlenen van de collectie is geen doel op zich maar vooral een middel.

Uiteraard doet de bibliotheek mee aan de grote landelijke manifestaties, zoals de *Nationale Voorleesdagen*, waarbij medewerkers of lokale beroemdheden voorlezen in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Of bij de *Kinderjury en Jonge jury*, waarbij respectievelijk kinderen tussen 6 en 12 jaar en jongeren tussen de 12 en 16 jaar hun favoriete boek kunnen kiezen.

In beide gemeenten faciliteert de bibliotheek ruim 20 *leeskringen* tegen een kostendekkend tarief. Met de ervaringen die we hiermee hebben opgedaan, starten de bibliotheek in 2017, zoals eerder ge-

noemd ook met leeskringen voor laaggeletterden. Lezers komen regelmatig samen om boeken te bespreken. De bibliotheek zorgt daarbij voor de ruimte en materialen en betreft, indien het onderwerp relevant is, de kringen bij lezingen en debatten.

Vanouds hebben we aandacht voor mensen die minder mobiel zijn (*Boekendienst aan huis*) en voor mensen met een visuele beperking. Voor hen hebben we de grootletterboeken, luisterboeken, daisyroms en –spelers en de luisterboekapp.. Komende beleidsperiode zal meer aandacht aan deze service worden gegeven aangezien de doelgroep zich vaak niet meer in instellingen voor ouderen bevindt maar omdat deze langer thuis woont en vaak niet weet dat deze dienstverlening er is vanuit de bibliotheek.

Tenslotte de digitale collectie: *e-books* en het aanbod van *apps*

In ons land woedt een jarenlange discussie over het beschikbaar stellen van e-books aan leden van de bibliotheek en over de vergoeding die daar tegenover moet staan. Hierdoor was het aanbod zonder extra betaling vanwege het auteursrecht zeer beperkt. Een recentelijke uitspraak van het Europese Hof (november 2016) geeft meer ruimte, maar hoe dit eruit gaat zien is nog ongewis. De verdere uitwerking wordt gezamenlijk op landelijk niveau gedaan. De behoefte is echter latent en speelt in op wat het publiek wil: 24/7 beschikbaar, met persoonlijke aandacht.

Voor leden, maar ook niet-leden, bieden we diverse apps aan, bijvoorbeeld de VakantieBieb (tijdens de zomermaanden) de LuisterBieb (luisterboeken

via een app) of de Eregalerij (klassieke literatuur). Aangevuld met een ‘gemaksapp’ voor het verlengen en reserveren van materialen of het raadplegen van gegevens.

4. Organiseren van ontmoeting en debat

Sociale cohesie, participatie, zelfredzaamheid, burgerinitiatief zijn kernbegrippen binnen het beleid van beide gemeenten. De bibliotheek wil daar invulling aan geven. De bibliotheek wordt door velen gezien als een laagdrempelige instelling, waar iedereen gemakkelijk binnenloopt en die voor iedereen, ongeacht cultuur, zelfredzaam of niet-zelfredzaam zijn, afkomst of leeftijd toegankelijk is.

Dit gegeven gaat de bibliotheek verder uitbouwen: uitnodigend, inspirerend, prikkelend en stimulerend voor mensen van alle leeftijden en achtergronden en een podium, ook voor andere partijen. Dit alles heeft gevolgen voor de ruimte, de aankleding en de activiteiten van de bibliotheek. Ontmoeting moet centraal staan om alle andere functies op een goede manier te kunnen vervullen.

De nadruk zal daarom de komende jaren liggen op het realiseren van *Sociaal-Culturele Centra*. Daarbij is Buurt & Zo in Pijnacker het voorbeeld. Dit is een verzamelgebouw met open verbindingen, een plek waar je anderen ontmoet maar ook een plek met een duidelijke doelstelling van integratie, leren en participatie. Een andere vorm van een dergelijke

samenwerking wordt in 2017 gerealiseerd in Bergschenhoek (gebouw De Stander). Hierbij worden diverse partijen die met elkaar werken in hetzelfde pand gehuisvest. Voorbeelden hiervan zijn Jeugd- en Jongerenwerk, Vluchtelingenwerk, Stichting Welzijn Lansingerland, Kwadraad maatschappelijk werk en de bibliotheek. In dit gebouw gaan de Stichting Welzijn Lansingerland en de Bibliotheek niet alleen ruimte delen maar ook medewerkers en vrijwilligers en komen met een gezamenlijk activiteitenprogramma. Daarnaast is er ook rekening gehouden met de lerende functie door inrichting van een zogenaamd Taallokaal waarin taallessen zal worden gegeven in nauw samenwerkingsverband met Vluchtelingenwerk. Ook Seniorweb zal daar cursussen kunnen geven.

Realisatie in andere woonkernen is wel de wens van de bibliotheek, zie hiervoor de verdere uitwerking in hoofdstuk 5.

Zo'n centrum is, evenals bij de andere functies, geen voorwaarde om activiteiten te organiseren, maar heeft wel invloed op de omvang en daarmee het effect. Zo is bijvoorbeeld in Bleiswijk *speel-o-theek* De Vlieger opgegaan in Bibliotheek Oostland. Maar de bibliotheek ziet ook andere partners graag komen, onder de voorwaarde dat zij hun activiteiten aan die van de bibliotheek te koppelen zijn en dat de doelstellingen van beide organisaties elkaar versterken.

Naast een ontmoetingsplek, waar mensen op een ongedwongen manier kunnen verblijven, zullen activiteiten worden georganiseerd. Dit soort activiteiten worden nooit door de bibliotheek alleen georganiseerd maar altijd in samenwerking met anderen. De bibliotheek wil gebouwen zo optimaal mogelijk benutten. Bibliotheken zijn wat Bibliotheek Oostland betreft altijd ván en vóór de gemeenschap. Dus ook als andere organisaties behoefte aan een plek hebben om zich te presenteren en manifesteren door een debat, een voorstelling een workshop, etc., staat de bibliotheek hiervoor open. Natuurlijk heeft de bibliotheek wel oog voor de boodschap: deze moet onafhankelijk en onpartijdig, actueel, passend binnen de doelstellingen van de bibliotheek en gemeenten zijn.

Omdat nog niet iedereen automatisch de weg naar de bibliotheek weet te vinden is de bibliotheek gestart met het eerder genoemde project *Bezoekmannen en -vrouwen*. Dit project vervult een brugfunctie tussen (migranten) vrouwen en mannen en instellingen die moeite hebben om deze vrouwen en mannen en hun eventuele andere gezinsleden te bereiken. De vrouwen en mannen worden thuis bezocht door vrijwilligers (bezoekvrouwen en -mannen) met dezelfde culturele achtergrond of taal. Zij krijgen informatie over activiteiten en voorzieningen waarvan zij gebruik kunnen gaan maken. Dat kan variëren van Nederlandse taallessen, o.a. in de bibliotheek, tot gezondheidsvoorlichting, van ontmoeting van andere stadsgenoten tot hulpverlening, voorzieningen in relatie tot kinderen zoals het consultatiebureau, kinderopvang of onderwijs.

Het bezoekvrouwen- en mannenproject is een belangrijke schakel binnen de gemeente Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp, het WMO beleid en als extra stap, de fase 0, achter de voordeur komen, naar de gefaseerde participatiefasen van de PiëzoMethodiek (hoofdstuk 6 gaat dieper in op deze methodiek). Daarnaast worden de bezoekmannen en -vrouwen ingezet door organisaties, zoals de gemeente, woningcorporaties, maatschappelijk werk, vluchtelingenwerk en scholen in Oostland die aanlopen tegen problemen waarbij taal een rol speelt. Dit project zal worden uitgerold door de Bibliotheek in nauwe samenwerking met beide gemeenten, het Oranjefonds Vluchtelingenwerk en Participé.

5. Laten kennis maken met kunst en cultuur

Bibliotheken en cultuur zijn al eeuwenlang met elkaar verweven. De bibliotheek richt zich daarbij, evenals bij de andere functies, vooral specifiek op de jeugd tot 18 jaar en de minder zelfredzame volwassenen.

Activiteiten voor andere doelgroepen moeten kostendekkend zijn. Of dit in de toekomst blijft is afhankelijk van de wensen en doelstellingen van de gemeenten. Het uitbreiden naar een grotere bereik ook richting zelfredzame volwassenen, zal extra middelen vragen omdat deze middelen eerder wegbezuinigd zijn door beide gemeenten. De cultuurnota's van de gemeente Lansingerland (2017) en Pijnacker-Nootdorp zullen hier meer helderheid in geven.

Een van de activiteiten die we onder deze noemer organiseren is bijvoorbeeld *De Cultuurtrein*. De bibliotheek voert al een aantal jaren succesvol het landelijk stimuleringsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit uit. In nauwe samenwerking met lokale aanbieders van kunst en cultuur maken leerlingen van het basisonderwijs kennis met diverse culturele

disciplines zoals muziek, dans, theater, beeldende kunst en lezen/literatuur. Bibliotheek Oostland zal het aanbod de komende jaren continueren en indien mogelijk uitbreiden. Er zal meer gestuurd worden op verdieping en continuïteit van activiteiten daar waar dit nu soms als een eenmalige activiteit uitgevoerd wordt. De financiering gebeurt door het cultuurfonds 'Cultuureducatie met kwaliteit voor het primair onderwijs, aangevuld door beide gemeenten

Sinds september 2014 is de *Kunstuitleen* van GGZ Doel in vestiging Pijnacker gehuisvest.

De Kunstuitleen is een samenwerkingsverband tussen de bibliotheek en DOEL.

DOEL zet zich in voor mensen met een psychiatrische achtergrond en helpt hen met gerichte activiteiten hun plek in de samenleving weer in te nemen en actief te participeren. De Kunstuitleen biedt een uitgebreide collectie schilderijen, zeefdrukken en litho's die gemaakt zijn tijdens activiteiten van DOEL in de regio. Zowel geschoolde kunstenaars, amateurs als autodidacten hebben werken ingeleverd. De collectie wordt steeds vernieuwd en uitgebreid. Geïnteresseerden kunnen tijdens de openingstijden van de bibliotheek kunstwerken wisselen. Komende beleidsperiode zal gekeken worden hoe de collectie van de Kunstuitleen in het Bibliotheekstelsel en op de website geïntegreerd kan worden zodat de collectie voor heel Oostland beschikbaar gesteld kan worden.

1. De middelen

Fysiek en digitaal

Fysiek

Qua huisvesting is het voor de vestigingen in de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp een turbulente tijd geweest.

Wat de bibliotheek garandeert en tevens met beide gemeenten heeft afgesproken, is dat in de dorpskernen Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk, Bergschenhoek, Delfgauw, Pijnacker en Nootdorp, de bibliotheek fysiek aanwezig zal zijn. De geboden diensten per kern zijn gebaseerd op financiële én inhoudelijke afwegingen. De in het vorige meerjarenbeleidsplan gekozen koers van twee volwaardige vestigingen in Pijnacker en Berkel en Rodenrijs en servicepunten en steunpunten in de overige kernen blijft gelden. Sommige vestigingen zullen echter een transformatie naar Bibliotheek+ ondergaan, zoals bijvoorbeeld in Pijnacker is gebeurd door de komst van Buurt & Zo.

In 2016 heeft de bibliotheek in *Pijnacker* een flinke transformatie ondergaan: de muren tussen de bibliotheek en het sociaal-cultureel centrum aan de Prins Hendrikstraat zijn letterlijk en figuurlijk weggebroken, de bibliotheek ging daardoor onderdeel uitmaken van het concept: Buurt & Zo.

Buurt & Zo, de huiskamer van de gemeente, was een feit. Een bruisend centrum waar iedereen terecht kan voor educatie, integratie, participatie, lezen, advies, ontmoeting en recreatie.

De cliënten van Doel en Ipse de Bruggen Maatwerk en mogelijk in later stadium Participe, gaan zorgen voor een kopje koffie, een betaalbare versnapering en binnen wordt letterlijk verbonden met de buitenwereld. Kortom: een laagdrempelige plek die mensen en organisaties met elkaar verbindt.

Klacht vanuit het voormalige bibliotheekpubliek is echter dat het zo druk is geworden in de bibliotheek door alle nieuwe functies. Daarom moet er komende jaren aandacht komen voor wat stiltewerkplekken voor studie, werk en om gewoon te kunnen lezen.

In het bibliotheekgedeelte is *Speel-o-theek Harlekino* ingetrokken. In 2017 zal de collectie van de *speel-o-theek* geautomatiseerd worden waardoor de *speel-o-theek* dezelfde ruime openingstijden (57 uur) als de bibliotheek krijgt. De klant van de *speel-o-theek* kan de materialen dan via de selfservicebalies of via de vrijwilligers van de bibliotheek lenen.

Eenzelfde streven voor een multifunctioneel gebouw geldt voor de bibliotheek in *Berkel en Rodenrijs*. Ook daar wil de bibliotheek in de nabije toekomst graag samen met andere organisaties huisvesting in een sociaal-cultureel centrum. De voordelen zijn evident: gezamenlijke faciliteiten en programmering, ruimere openingstijden doordat er meer mensen in het gebouw aanwezig zijn, lagere kosten. Het huidige pand biedt helaas te weinig mogelijkheden om dit te realiseren op alleen de bovenverdieping daarvan.

De bibliotheek denkt graag mee in de centrumvisie Berkel en Rodenrijs.

Gedacht kan ook worden aan een filmhuisconstructie, gedraaid door vrijwilligers en een al dan niet commerciële horecafunctie, maar ook aan het met meerdere partijen uitbrengen van een gezamenlijke sociaal-culturele agenda. Uiteraard dient ook dit een een bruisend centrum voor (informele) educatie te zijn.

Steeds vaker wordt de bibliotheek in Lansingerland benaderd met het verzoek om ruimte beschikbaar te stellen voor allerlei organisaties maar ook voor kleine bedrijven en zelfstandige ondernemers. Het zou wenselijk zijn om dit structureel te organiseren.

In *Bergschenhoek* wordt medio 2017 gebouw de *Stander* met daarin sociaal café "Ontmoet!" geopend. De bibliotheek gaat daar met Welzijn Lansingerland gezamenlijke diensten aanbieden door gezamenlijke programmering. Daarnaast zullen zij medewerkers en vrijwilligers gaan delen.

Ontmoet! wordt een concept met een huiselijke sfeer waarin iedereen zich welkom voelt en waar

men kan genieten van een hapje of drankje. Nieuw in dit concept is de programmering in de vorm van de zogenaamde cafés. Denk bijvoorbeeld aan een taalcafé, een tabletcafé, een papa- en macafé, een creatief café of een repaircafé.

Een plaats dus waar men een cursus kan volgen, een film kan zien, aan activiteiten kan meedoen, een lezing kan bijwonen of een boek kan lezen of lenen. Een plek waar men zijn netwerk kan vergroten en de personen zich kunnen ontwikkelen, een centrum dat ook een belangrijke rol binnen de buurt speelt in de strijd tegen eenzaamheid en een wijkfunctie zal gaan vervullen.

Hiervoor is ook samenwerking gezocht met de bewonersvereniging van de Oranjewijk en de woningbouwcoöperatie.

In gebouw de Stander zal ook een Taallokaal gerealiseerd worden waar in nauwe samenwerking met o.a. Vluchtelingenwerk taalles gegeven kan worden. Dit lokaal kan ook worden ingezet voor bijvoorbeeld cursussen van Seniorweb.

Voor *Nootdorp* zal een haalbaarheidsonderzoek worden opgestart. Daarbij zal gekeken worden of het haalbaar én wenselijk is om het beheer van Cultura over te nemen en/of de bibliotheek in het gebouw Cultura te huisvesten.

Ook hier zal realisatie een sociaal-cultureel centrum, met diverse mogelijkheden voor dagbesteding en arbeidsparticipatie, het doel zijn. Daar waar echter de nadruk in Pijnacker meer op het sociale aspect daarvan ligt, daarvan ligt het in Nootdorp in dat geval veel meer op het culturele aspect.

Ook hier is het aspect van horeca, optimaal gebruik en multifunctionaliteit aan de orde.

Omdat dit een hele grote operatie is, zal dit heel veel zorgvuldigheid vereisen en zal dit ook gevolgen hebben voor de organisatie op zich.

In *Delfgauw* is in basisschool de Triangel gestart met een bibliotheek op school met een wijkfunctie. Deze bibliotheek is vooral geschikt voor de jeugd tot en met 18 jaar. Samen met de scholen zal een programma ontwikkeld worden dat ondersteunend is aan het onderwijs. De wijk kan gebruik maken van de uitleenfunctie van dit servicepunt. Komende jaren zal ook bekeken worden hoe brede naamsbekendheid in Delfgauw aan dit servicepunt gegeven kan worden.

Ook in *Bleiswijk* wordt een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de samenvoeging van diverse (sociaal) culturele partijen in één gebouw. Met de gemeente worden verkennende gesprekken gevoerd. Of het wenselijk is om de bibliotheek aldaar te verhuizen zal uit het onderzoek moeten komen en zal ook afhangen van de afspraken die de gemeente bereid is om te maken.

De functies van de bibliotheek worden steeds diverser en de hoeveelheid vrijwilligers op allerlei terreinen neemt nog altijd toe.

Met recht kan worden gezegd dat, ten tijde van dit schrijven, de bibliotheek nog nooit zoveel taken gehad heeft en dat het ook erg goed gaat met de door de gemeenten aan de bibliotheek toegewezen taken. Afgelopen beleidsperiode zorgde echt voor een transitie het bibliotheekwerk.

De inzet van de medewerkers is behoorlijk gewijzigd afgelopen jaren. Hun taken zijn toegenomen.

Sommige medewerkers zijn coördinator geworden van een grote hoeveelheid vrijwilligers.

Dit vraagt om andere competenties van medewerkers.

Ook vraagt dit om aanpassingen van de beschikbare (kantoor-)ruimten. Voor komende beleidsperiode is dit een groot aandachtspunt. De bibliotheek gaat ook hier in elk geval voor zoveel mogelijk flexibel gebruik.

Digitaal

Voor wat betreft de digitale bibliotheek sluit de bibliotheek aan bij de landelijke diensten en infrastructuur die daarvoor ontwikkeld is.

Landelijk worden tal van nieuwe samenwerkingen aangegaan en digitale toepassingen ontwikkeld. Een goed voorbeeld hiervan is de samenwerking die de Koninklijke Bibliotheek (KB) onlangs namens de sector is aangegaan met het Ministerie van Financiën. Die samenwerking heeft als doel dat bibliotheken burgers (die niet voldoende digitaal vaardig zijn), gaan ondersteunen in hun contact met de belastingdienst. Het is niet de bedoeling dat bibliothecarissen nu opeens belastingformulieren gaan invullen, maar bibliotheken kunnen wel ondersteunen met ict-faciliteiten met voldoende privacy, het aanbieden van werkruimten, het organiseren relevante lezingen en workshops en het bijeen brengen van partijen die hier al mee werken. Deze ontwikkeling zal komende jaren inhoud krijgen in samenwerking met de netwerkpartners van de bibliotheek.

De samenwerking met het landelijk bibliotheeknetwerk en de Koninklijke Bibliotheek zal komende beleidsperiode nog verder vorm krijgen.

Enerzijds omdat de samenwerkingsmogelijkheden tussen bibliotheken op digitaal gebied ruim voorhanden zijn, anderzijds is het voor bibliotheken

(financieel) onmogelijk om individuele afspraken te maken over levering van bijvoorbeeld digitale content, eBooks of om gemaksdiensten zoals de vakantieapp, de luisterapp e.d. te ontwikkelen. Daarnaast is de lijn tussen het ministerie en de Koninklijke Bibliotheek een hele korte en dat maakt het makkelijker om afspraken te maken die aansluiten bij de bibliotheekwet.

Uiteraard voeren wij komende beleidsperiode ook de lokale digitale afspraken uit. Zo blijft de bibliotheek er voor informatie en kennis en helpt de inwoner de weg te vinden.

Er worden innovatieve programma's aangeboden aan het onderwijs op het gebied van mediawijsheid. Deze programma's komen tot stand in samenwerking met de scholen en het jeugd- en jongerenwerk. Uit voorgaande mag blijken dat de bibliotheek lokaal, veelal samen met anderen, veel activiteiten zal uitvoeren op digitaal gebied.

6. Organisatie en personeel

Medewerkers en vrijwilligers, zijn en blijven de kern van het werk.

Bij een veranderende dienstverlening vraagt de bibliotheek, zoals eerder gezegd, andere competenties van onze medewerkers en vrijwilligers.

Nog altijd is de bibliotheek een lerende organisatie die veel investeert in de ontwikkeling van haar medewerkers en het benutten van hun talenten. Door veranderingen in het producten- en dienstenaanbod hebben zij andere kwaliteiten, competenties en vaardigheden nodig. In die rol zijn lokale sensitiviteit, verbindingskracht en doelgerichtheid van groot belang. Dit zijn competenties die de bibliotheek van alle medewerkers verwacht. Per functie worden daar andere competenties aan toegevoegd.

De ontwikkeling waarin de bibliotheek op dit moment mee te maken heeft vraagt een investering in de medewerkers en in hun vakmanschap en ondernemerschap.

Binnen het HRM-beleid zal aandacht zijn voor de veranderingen in de arbeidswet en dan vooral de zogenaamde flexwet. De bibliotheek krijgt regelmatig aanvullende doelsubsidies voor de periode van drie jaar, maar heeft niet de financiële ruimte om medewerkers na twee jaar een vaste aanstelling te bieden. Dit kan ten koste van de continuïteit van een project gaan. Samen met de gemeenten wil de bibliotheek kijken hoe hier mee om te gaan.

De bibliotheek werkt met ruim 260 vrijwilligers die door hun betrokkenheid en inzet een bijdrage aan de samenleving leveren. Het aantal vrijwilligers zal in verband met de vele nieuwe (educatieve) activiteiten van de bibliotheek (bijvoorbeeld Het Taalhuis en Digisterker) de komende vier jaren zeker nog groeien. De bibliotheek continueert de inzet van vrijwilligers, niet vanwege financiële redenen maar zeker ook vanwege de meerwaarde die vrijwilligers

hebben. Vrijwilligers ondersteunen, zij vervangen geen betaalde, geschoolde krachten. Ze krijgen een opleiding in de praktijk die mogelijk (en indien gewenst) kan leiden tot reguliere arbeid. Zo zijn de afgelopen jaren meerdere vrijwilligers en stagiaires doorgestroomd in een reguliere bibliotheekfunctie of in een functie bij onze netwerkpartners. Komende beleidsperiode zal de bibliotheek ook inzetten op arbeidsparticipatie. De bibliotheek biedt plaats aan een aantal door de gemeenten aangeleverde arbeidsparticipanten en er zal een duidelijke link gelegd worden naar Werk & Zo.

De coördinatie en aansturing van vrijwilligers zal ook komende beleidsperiode een grote impact hebben op de rol en werkzaamheden van de leidinggevenden.

Vermeldenswaardig is dat de bibliotheek sinds 2014 werkt met de PiëzoMethodiek die is ontwikkeld door Stichting Piëzo uit Zoetermeer. Door de inzet van de PiëzoMethodiek kunnen mensen zich op verschillende niveaus en manieren ontwikkelen om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Via een gefaseerde aanpak kunnen zij doorgroeien naar verdere participatie, integratie en emancipatie binnen de samenleving. Aan het einde van elke fase hebben deelnemers iets nieuws geleerd, waardoor zij nieuwe vaardigheden beheersen die zij kunnen inzetten. De methode is mensgericht, richt zich op ontwikkeling, biedt perspectief en is verbindend. De bibliotheek betreft de deelnemers bij activiteiten rond lezen en het Taalhuis, bij thuisbezoek en voorlichting aan (migranten) vrouwen en mannen, etc.

7. Tenslotte

Certificering

Kwaliteit is niet iets vrijblijvends. De bibliotheek wil voldoen aan de verwachtingen die klanten, potentiële klanten en gemeenten van haar dienstverlening hebben. Een goed instrument om te meten waar zij staat, is certificering. Bibliotheek Oostland is in 2013 gecertificeerd door de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken en wil dat ook in 2017 blijven. In september 2017 zal een nieuwe audit plaats hebben.

Financieel

Ambities kunnen alleen worden waargemaakt, indien de (basis)bijdrages van de gemeenten op het huidige niveau blijven en op het gebied van taalondersteuning zelfs stijgen. Wanneer de financiën veranderen zal ook het dienstverleningspakket van de bibliotheek veranderen. Dit kan een uitbreiding of een inkrimping betekenen waarbij dit plan op fundamentele onderdelen moeten worden bijgesteld. De broekriem is de afgelopen jaren stevig aangehaald. Doel is om te blijven kijken naar de huisvestingskosten zoals we dat in voorgaande beleidsperiode hebben gedaan, maar ook wordt gekeken naar de mogelijkheden van duurzame energie, zoals zonnepanelen, spaarverlichting en besparing op bijvoorbeeld de kosten van papier.

Daarnaast wordt constant gezocht naar efficiëntere inkoop en inzet/spreiding van materialen en wordt veel ingezet op het verwerven van eigen middelen middels sponsoring en fondsenwerving.

Het ondernemersrisico is afgelopen jaren aanzienlijk groter geworden. Met de komst van een nieuwe wet op het houden van toezicht zal er een hoop veranderen in de aansprakelijkheid van bestuurders en toezichthouders.

Risico's zullen dan ook in kaart worden gebracht middels een jaarlijkse risicoanalyse. We monitoren de bedreigingen (vaak van financiële aard) en nemen daarop maatregelen. En hanteren de andere benaderingswijze: waar liggen er nog meer kansen om onze functies te verbeteren en uit te breiden.

Daarom benadert Bibliotheek Oostland ook vaak fondsen en sponsors. Dit zal ook komende beleidsperiode zeer intensief gebeuren.

Beide gemeenten zijn bezig om hun subsidievoorwaarden te herijken. De bibliotheek zal in Pijnacker-Nootdorp ook op financieel vlak steeds intensiever gaan samenwerken met de Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland en SWOP. In Lansingerland wordt ook gekeken naar dergelijke constructies met gelijksoortige partijen. In elk geval zal de bibliotheek de ontwikkelingen bij beide gemeenten nauwlettend volgen.

Beide gemeenten werken op dit moment met Beleidsgestuurde Contractfinanciering. Omdat dit voor de bibliotheek nieuw was in 2016 zal het aanbiedings- en verantwoordingsmodel komende jaren verder worden verbeterd.

Identiteit en positionering

De veranderende, nieuwe bibliotheek vraagt permanente en goede communicatie en marketing. Het beeld bij stakeholders en individuele klanten is nog vaak die van uitleenbibliotheek. We zullen daarom meer zichtbaar en hoorbaar moeten zijn, tonen waar de bibliotheek voor staat:

professioneel, betrouwbaar en innovatief. En daarbij ons producten- en dienstenaanbod beter moeten uitdragen. Mensen moeten weten waarvoor zij in de bibliotheek terecht kunnen. Voor dit vraagstuk zien veel bibliotheken zich geplaatst. Wij kijken daarom of we dit samen met een netwerkpartner kunnen gaan oppakken. Dit kan een campagne voeren zijn, maar ook het delen van een specialistisch medewerker.

Succes

Niet de traditionele kwantitatieve succesfactoren, zoals het aantal uitleningen en leden, zijn leidend maar het maatschappelijk rendement is belangrijk. Kijkend naar onze visie en missie, die mede voortvloeien uit de wensen van onze stakeholders en klanten, wil de bibliotheek vooral een kwalitatief

goede bijdrage leveren aan de verbetering van de samenleving en de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van beide gemeenten.

Er zijn diverse methodieken en onderzoeken die de kwaliteit te meten. Landelijk zijn enkele gegevens beschikbaar over bijvoorbeeld het effect van lezen: kinderen die een kwartier per dag lezen vergroten jaarlijks hun woordenschat met 1000 woorden. De bibliotheek zal de ontwikkeling van deze methodieken komende periode nauwlettend volgen en daar op aansluiten.

Met beide gemeenten zal in een gezamenlijke bijeenkomst begin 2017, het beleid voor de komende jaren maar ook voor de toekomst na deze beleidsperiode worden besproken en afgestemd. Wat wij aan beide gemeenten vragen is niet alleen voldoende financiële ruimte maar vooral ook voldoende fysieke ruimte om de taken te kunnen uitvoeren. Gezamenlijk wordt beleid van de bibliotheek vastgesteld en dit geeft dan ook voldoende draagvlak voor de toekomst.

Wat de bibliotheek garandeert is dat onze energie vooral wordt ingezet voor (informele) educatie, persoonlijke ontwikkeling, de bestrijding van laaggeletterdheid, mediavaardigheid, de bestrijding van eenzaamheid en deelname aan de maatschappij. Hiermee werken de bibliotheek, fysiek én digitaal, aan de vormgeving van de nieuwe bibliotheek die verder reikt dan 2021. De bibliotheek moet ván en vóór alle inwoners van Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland zijn!

Bijlage

Aan dit plan hebben de volgende organisaties en personen hun bijdrage gegeven.

Gemeente Pijnacker-Nootdorp: Veerle Leenhouts en Khalida van Dijk

Gemeente Lansingerland: Marieke van Oudheusden

CBS De Acker: Elly Berghout

Wolfert PRO: Nick van Bennekom

Stichting Lezen & Schrijven: Stefan Leliveld

Seniorweb: Peter van de Watering

Stichting Piëzo: Mirjam van Bijnen

Bibliotheek Oostland: directie, staf, raad van toezicht, vrijwilligers en medewerkers

